

**GOVERNMENT DIPLOMA IN CO-OPERATION AND ACCOUNTANCY
AND
CERTIFICATE IN CO-OPERATIVE HOUSING MANAGEMENT**

Thursday, 25th May 2017

(Time : 10.00 a.m. to 1.00 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

MANAGEMENT OF CO-OPERATIVE HOUSING SOCIETIES

PAPER - I

(Version – English and Marathi)

- N. B. :** (1) All Questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) Answer to every question must be started on a new page.
(4) English version shall be considered authentic.

1. Write full form. (Any ten)

20

(1) NABARD	(2) HDFC
(3) VAMNICOM	(4) WTO
(5) MHADA	(6) CEO
(7) NCDC	(8) CWC
(9) RCS	(10) GDC & A and CHM
(11) UNO	(12) HUDCO

2. Match the following :

10

‘ A ’	‘ B ’
(1) The Maharashtra Co-operative Society Act	(a) 1963
(2) Annual General Meeting	(b) Section 01
(3) Counting of votes	(c) Presiding Officer
(4) Closing of poll	(d) Returning Officer
(5) Maharashtra Ownership Flat Act	(e) 1960
(6) Account of election expenses	(f) Section 32
(7) Right of members to see books	(g) Section 144-F
(8) Amul	(h) Section 91-A
(9) Short title, extent and commencement	(i) Anand in Gujarat
(10) Co-operative Courts	(j) Section 75

[P. T. O.]

3. Write short notes. (Any Four)

20

- (1) Definitions of Housing Society.
- (2) Re-development of Housing Society.
- (3) Audit of the Society.
- (4) Effect of Demonitisation in Co-operative sector.
- (5) Special General Body Meeting.
- (6) Procedure for expulsion of member.
- (7) Types of Housing Societies.
- (8) Nomination by members.

4. (a) **Explain the historical review of Co-operative Society movement. Give it's important incident.** 15

OR

- (b) **Explain the different types of Co-operative Housing Society. Give it's features and functions.** 15

5. (a) **Explain the duties and responsibilities of the members of Co-operative Housing Society.** 15

OR

- (b) **What are the objectives of Co-operative Housing Society ?** 15

6. **Explain provision of the Maharashtra Ownership of Flats and Apartments Act, 1970.** 20
-

मराठी रूपांतर

सहकारी गृहनिर्माण संस्थांचे व्यवस्थापन

पेपर — १

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) नवीन प्रश्न नवीन पानावर सुरु करावा.
 (४) इंग्रजी माध्यमातील प्रश्नपत्रिका अधिकृत मानावी.

१. संक्षिप्त शब्दांचा विस्तार लिहा. (कोणतेही दहा)

२०

(1) NABARD	(2) HDFC
(3) VAMNICOM	(4) WTO
(5) MHADA	(6) CEO
(7) NCDC	(8) CWC
(9) RCS	(10) GDC & A and CHM
(11) UNO	(12) HUDCO

२. जोड्या लावा.

१०

‘अ’	‘ब’
(१) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम	(अ) १९६३
(२) वार्षिक सर्वसाधारण सभा	(ब) कलम ०१
(३) मतमोजणी	(क) मतदान केंद्राध्यक्ष
(४) मतदान बंद करणे	(ड) निवडणूक निर्णय अधिकारी
(५) महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट अॅक्ट	(ई) १९६०
(६) निवडणूक खर्चाचा हिशोब	(फ) कलम ३२
(७) संस्थेची कागदपत्रे पाहण्याचा सभासदांचा अधिकार	(ग) कलम १४४ F
(८) अमूल	(ह) कलम ९१ A
(९) संस्थेचे संक्षिप्त नाव, व्याप्ती व प्रारंभ	(ए) गुजरातमधील आनंद
(१०) सहकारी न्यायालय	(ज) कलम ७५

३. टिपा लिहा. (कोणतेही चार) २०
- (१) गृहनिर्माण संस्थेची व्याख्या
 - (२) गृहनिर्माण संस्थेचा पुनर्विकास
 - (३) संस्थेचे लेखापरीक्षण
 - (४) सहकार क्षेत्रातील रोकडविरहित (Demonitisation) परिणाम.
 - (५) विशेष सर्वसाधारण सभा
 - (६) सभासदाच्या हकालपट्टीची कार्यपद्धती
 - (७) गृहनिर्माण संस्थांचे प्रकार
 - (८) सभासदाने करावयाचे नामनिर्देशन
४. (अ) सहकारी संस्थांच्या चळवळीची ऐतिहासिक वाटचाल स्पष्ट करा. त्यातील महत्त्वाच्या घटना विशद करा. १५
- किंवा*
- (ब) विविध सहकारी संस्थांचे प्रकार स्पष्ट करा. त्यांची वैशिष्ट्ये व कार्ये लिहा. १५
५. (अ) सहकारी गृहनिर्माण संस्थेच्या सभासदांची कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा. १५
- किंवा*
- (ब) सहकारी गृहनिर्माण संस्थेची उद्दिष्ट्ये कोणती ? १५
६. महाराष्ट्र ओनरशिप ऑफ फ्लॅटस् अँड अपार्टमेंटस् अॅक्ट, १९७० च्या तरतुदी व नियम स्पष्ट करा. २०
-

**GOVERNMENT DIPLOMA IN CO-OPERATION AND ACCOUNTANCY
AND
CERTIFICATE IN CO-OPERATIVE HOUSING MANAGEMENT**

Thursday, 25th May 2017
(Time : 2.00 p.m. to 5.00 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

ACCOUNTS

PAPER - II

(Version – English and Marathi)

- N. B. :** (1) Questions No. 1 is compulsory.
(2) Attempt any five question out of the remaining.
(3) Figures to the right indicate full marks.
(4) English version will be considered as authentic.

1. From the following Trial Balance of Shital Co-operative Industries Ltd., Satara as on 31st March 2016, prepare Trading Account. Profit and Loss Account and Balance-Sheet as on that date with adjustments. 30

Trial Balance as on 31st March 2016

Particulars	Debit Rs.	Particulars	Credit Rs.
Opening Stock ..	44,000	Sales	3,20,000
Purchase ..	1,70,000	Sundry Creditors	40,000
Return Inward ..	10,000	Bank Loan	32,000
Carriage Inward ..	4,000	Commission	4,000
Motive Power ..	6,000	Capital	1,40,000
Trade Expenses ..	4,000		
Wages ..	56,000		
Sundry Debtors ..	72,000		
Salaries ..	38,000		
Insurance ..	2,400		
Postage ..	3,600		
Discount ..	5,000		
Plant and Machinery ..	60,000		
Furniture ..	16,000		
Advertisement ..	8,000		
Office Rent ..	10,000		
Building ..	24,000		
Cash in Hand ..	3,000		
Total ..	5,36,000		5,36,000

[P.T.O.]

Adjustments :

- (1) Closing Stock Cost Rs. 72,000/-
- (2) Depreciate Plant and Machinery by 20 per cent and Building by 10 per cent.
- (3) Bad-debts Rs. 2,000/- and provide for R.D.D. at 5 per cent on debtors.
- (4) Salary is outstanding Rs. 500/-
- (5) Goods purchased of Rs. 6,000/- on 30th March 2016 also included in Closing Stock but not recorded in the books of Accounts.

2. Write short notes in 75-100 words each. (any three)**15**

(1) Cash flow statement	(2) Scope of Management Accounting
(3) Reserve fund	(4) Types of errors
(5) Types of subsidiary books	(6) Fixed Assets Accounting Standard (AS-10)

- 3. (a) On 1st April 2015 Mr. Suresh sold goods of Rs. 20,000/- to Mr. Ravi on credit on the same day, Mr. Suresh draws the bill and Mr. Ravi accepted it for 3 months. On 15th May, Mr. Suresh endorses the same bill to Mr. Kiran to settle his account on due date Mr. Ravi dishonoured the bill. Next day Mr. Ravi paid Rs. 10,000/- in cash and accepted new bill for Rs. 10,100/- (with interest) for one month.** **10**

This bill was deposited by Mr. Suresh in his Bank for collection. However, on due date Mr. Ravi honours the bill. Pass the journal entries in the books of Mr. Suresh.

(b) Journalise the following transaction in journal.**10**

- 1st April 2016 sold goods on credit to Shri Ramrao Rs. 400/-
 15th April 2016 paid Office rent by cheque to Shri Madhav Rs. 150/-
 20th April 2016 paid salary in cash to Shri Kale Rs. 175/-
 23rd April 2016 cash deposited in Bank Rs. 1,300/-
 27th April 2016 goods withdrawn for personal use Rs 150/-

4. (a) Prepare a Bank Reconciliation Statement as on 31st December 2014 :**10**

- (1) Balance as per passbook Rs. 20,000/- (Credit Balance).
- (2) Cheque deposited but not cleared Rs. 4,500/-
- (3) Cheque issued but not presented for payment Rs. 3,500/-
- (4) Bank charges Rs. 300/- shows in passbook only.
- (5) There was a wrong credit in passbook Rs. 400/-
- (6) Direct deposit in our Bank Account by Babulal Rs. 2,000/-

- (b) A company purchased machinery Rs. 80,000/- on 1st January 2013 and decided to depreciate it at 10 per cent per annum on fixed instalment method. On 1st January 2015 they decided to depreciate it at 20 per cent per annum on Reducing Balance method from the beginning and to adjust the difference in depreciation arising from the change of method to Profit and Loss Account in the year 2015. The financial year ends on 31st December every year. Show Machinery Account for 2013, 2014 and 2015.** **10**

5. (a) State True or False with reasons.

10

- (1) Days of grace are not allowed for accommodation bill.
- (2) Goodwill is a tangible asset of the business.
- (3) Closing stock is valued at cost or market price whichever is less.
- (4) The scope of Social Balance Sheet is limited.
- (5) A separate register should not be maintained for each investment.

(b) Fill in the blanks correctly.

05

- (1) discount is not shown in the books of account.
 - (2) Gross Profit Ratio = $\frac{\text{.....}}{\text{Sale}} \times \frac{100}{1}$
 - (3) Goods distributed as free samples is an expense of account.
 - (4) Capital account is account.
 - (5) The amount of cheque is not paid in cash.
-

मराठी रूपांतर

अकाउन्ट्स

पेपर - २

- सूचना : (१) प्रश्न पहिला सोडवणे आवश्यक आहे.
 (२) उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 (३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 (४) इंग्रजी माध्यमातील प्रश्नपत्रिका अधिकृत मानली जाईल.

१. शितल औद्योगिक सहकारी संस्था मर्यादित, सातारा यांच्या खाली दिलेल्या तेरीज पत्रक व तरतुदीनुसार ३० दि. ३१ मार्च २०१६ अखेर व्यापार व नफा-तोटा खाते आणि त्याच तारखेचा ताळेबंद तयार करा.

तेरीज पत्रक ३१ मार्च २०१६

तपशील	नावे रुपये	तपशील	जमा रुपये
आरंभीचा शिल्लक माल ..	४४,०००	विक्री	३,२०,०००
खरेदी ..	१,७०,०००	देणेकरी	४०,०००
विक्री परत ..	१०,०००	बँक कर्ज	३२,०००
खरेदी वाहतूक खर्च ..	४,०००	कमीशन मिळाले	४,०००
कारखाना वीज व इंधन ..	६,०००	भांडवल	१,४०,०००
(Motive Power)			
व्यापारी खर्च ..	४,०००		
मजुरी ..	५६,०००		
येणेकरी ..	७२,०००		
वेतन ..	३८,०००		
विमा खर्च ..	२,४००		
पोस्टेज खर्च ..	३,६००		
सूट खर्च ..	५,०००		
यंत्रसामग्री ..	६०,०००		
फर्निचर ..	१६,०००		
जाहिरात खर्च ..	८,०००		
ऑफीस भाडे ..	१०,०००		
इमारत ..	२४,०००		
रोख शिल्लक ..	३,०००		
एकूण ..	५,३६,०००		५,३६,०००

तरतुदी (Adjustments) :

- (१) अखेर शिल्लक माल रु. ७२,०००/-
- (२) यंत्रसामग्रीवर २० टक्के व इमारत १० टक्के घसारा.
- (३) येणेकऱ्यावरील नवे बुडीत कर्ज रु. २,०००/- व संशयित बुडीत कर्ज निधी ५ टक्के.
- (४) देणे वेतन रु. ५००/-
- (५) दि. ३० मार्च २०१६ रोजी मालाची खरेदी रु. ६,०००/- ज्याची अखेर शिल्लक मालात नोंद आहे, पण जमा-खर्च पुस्तकात नोंद नाही.

२. प्रत्येकी ७५-१०० शब्दांत टिपा लिहा. (कोणतेही ३)

१५

- (१) रोख प्रवाह पत्रक
- (२) व्यवस्थापन लेखाकर्म विस्तार
- (३) राखीव निधी
- (४) चुकांचे प्रकार
- (५) सहायक पुस्तके प्रकार
- (६) स्थिर मालमत्ता लेखाकर्म मानांकन (AS-१०)

३. (अ) दि. १ एप्रिल २०१५ रोजी श्री. सुरेश यांनी श्री. रवी यांना रु. २०,०००/- चा माल उधारीने विकला. त्याच दिवशी श्री. सुरेश यांनी ३ महिने मुदतीची हुंडी काढली त्याला श्री. रवीने मान्यता दिली. दि. १५ मे रोजी श्री. सुरेश यांनी श्री. किरण यांचे देणे देण्यासाठी हुंडी हस्तांतर केली (किरण यांना) देय तारखेस श्री. रवी यांचे कडून हुंडीचा अनादर झाला. दुसऱ्या दिवशी श्री. रवी यांनी श्री. सुरेश यांना रोख रु. १०,०००/- देऊन रु. १०,१००/- (एक महिना व्याजासह) ची १ महिना मुदतीची हुंडीस मान्यता दिली.
ही नवी हुंडी श्री. सुरेश यांनी बँकेत वसुलीसाठी जमा केली. देय दिनांकास श्री. रवी यांनी नवीन हुंडीची रक्कम दिली.

वरील व्यवहार श्री. सुरेश यांच्या किर्दवहीत नोंद करा.

(ब) खालील व्यवहार किर्दवहीत (Journal) नोंदवा.

१०

- दि. १ एप्रिल २०१६ श्री. रामराव यांना उधारीने माल विक्री रु. ४००/-
दि. १५ एप्रिल २०१६ श्री. माधव यांना चेकने ऑफीस भाडे दिले रु. १५०/-
दि. २० एप्रिल २०१६ श्री. काळे यांना रोखीने पगार दिला रु. १७५/-
दि. २३ एप्रिल २०१६ बँकेत रोख रक्कम भरली रु. १,३००/-
दि. २७ एप्रिल २०१६ खाजगी वापरास व्यवसायातून माल घेतला रु. १५०/-

४. (अ) खालील माहितीवरून ३१ डिसेंबर २०१४ चे बँक मेळपत्रक तयार करा.

१०

- (१) पासबुकप्रमाणे जमा शिल्लक रु. २०,०००/-
- (२) बँकेत चेक जमा केला पण जमा झाला नाही रु. ४,५००/-
- (३) इतरांना चेक दिला पण बँकेस सादर झाला नाही रु. ३,५००/-
- (४) बँक चार्जेस नोंद फक्त पासबुक मध्येच झाली रु. ३००/-
- (५) पासबुक मध्ये चुकीने जमा झाले रु. ४००/-
- (६) श्री. बाबुलाल यांनी आपल्या बँक खात्यात परस्पर रक्कम भरली रु. २,०००/-

(ब) दि. १ जानेवारी २०१३ रोजी कंपनीने रु. ८,०००/- किमतीचे यंत्र खरेदी करून स्थिर घसारा पद्धतीने १० घसारा आकारणी करण्याचे ठरविले. दि. १ जानेवारी २०१५ रोजी कंपनीने स्थिर घसारा पद्धती ऐवजी घटत्या घसारा पद्धतीने २० टक्के दराने सुरुवातीपासून घसारा आकारण्याचे ठरविले. पद्धत बदलल्याने येणारा घसारा फरक वर्ष २०१५ च्या नफा-तोटा खात्यावर मांडणी करण्याचे ठरविले. कंपनीची वर्षाखेर दरवर्षी ३१ डिसेंबर अशी आहे. वरील माहितीवरून कंपनीचे वर्ष २०१३, २०१४ व २०१५ चे यंत्र खाते तयार करा.

५. (अ) खालील विधाने चूक की बरोबर सकारण सांगा. १०

- (१) परस्पर सहाय्यक हंडीस सवलतीचे दिवस नसतात.
- (२) नावलौकिक (Goodwill) ही व्यवसायाची दृश्य मालमत्ता आहे.
- (३) अखेर शिल्लक माल मूळ किंमत किंवा बाजार किंमत यापैकी कमी असलेल्या किमतीस नोंद करतात.
- (४) सामाजिक ताळेबंद विस्तार हा मर्यादित असतो.
- (५) प्रत्येक गुंतवणुकीसाठी स्वतंत्र नोंदवही ठेवली जात नाही.

(ब) रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा : ०५

- (१) कसर जमा-खर्च पुस्तकात नोंदवित नाहीत.
- (२) सकल नफा गुणोत्तर = $\frac{\text{.....}}{\text{विक्री}} \times \frac{१००}{१}$
- (३) मोफत नमुना माल वाटप हा खात्यावरील खर्च आहे.
- (४) भांडवल खाते हे प्रकारचे खाते आहे.
- (५) धनादेशाची रक्कम रोखीने मिळत नाही.

**GOVERNMENT DIPLOMA IN CO-OPERATION AND ACCOUNTANCY
AND
CERTIFICATE IN CO-OPERATIVE HOUSING MANAGEMENT**

Friday, 26th May 2017

(Time : 10.00 a.m. to 1.00 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

AUDITING

PAPER - III

(Version – English and Marathi)

- N. B. :** (1) Questions No. 1 is compulsory.
(2) Out of the remaining questions solve any five.
(3) Question No. 1 carry 20 marks, while remaining all the questions carry equal marks.
(4) English version will be considered as authentic.

-
- 1. State whether following statements are True or Fales with explanation. 20**
- (1) The Special General Body Meeting can sanction budget for the next year.
 - (2) EDP Audit is not helpful in the work of an auditor.
 - (3) Auditors verify only arithmetical accuracy.
 - (4) AAS-15 is a type of Audit form.
 - (5) Audit programme its a part of Audit planning.
 - (6) The main objective of Auditor is to be find out all the errors and frauds.
 - (7) All the errors and frauds are fully disclosed in internal checking.
 - (8) Valuation and verification are both identical process.
 - (9) All the transactions in a Co-operative organization are checked at the time of valuation.
 - (10) The Registrar has powers to inspect day to day working of a Co-operative Society.
- 2. Explain the Standerd Auditing Policies. 16**
- 3. Write short notes. (any four) 16**
- (1) Limitation of Computerised Audit.
 - (2) Importance of Audit Report.
 - (3) Types of Depreciation.
 - (4) Purchase of Investment.
 - (5) Audit Working Papers.
 - (6) Special Audit.
- 4. Distinguish between following. (any four) 16**
- (1) Revenue income and Capital income.
 - (2) Tangible Assets and Intangible Assets.
 - (3) Verification and Valuation.
 - (4) Re-audit and Test audit.
 - (5) Audit Report and Special Report.
 - (6) Doubtful debts and Bad debts.

5. Describe the scope of Co-operative Audit and state clearly the advantages of Co-operative Audit. 16
 6. Explain the provision regarding Audit fees and classification of Co-operative Societies. 16
 7. What is meant Internal Control ? State clearly the advantages and disadvantages of Internal Control. 16
 8. What are the rights, duties and liabilities of the Auditor of Co-operative Society ? 16
-

मराठी रूपांतर

ऑडिटिंग

पेपर — ३

- सूचना : (१) प्रश्न क्रमांक एक अनिवार्य आहे.
 (२) उर्वरित प्रश्नांपैकी पाच प्रश्न सोडवा.
 (३) प्रश्न क्रमांक १ ला २० गुणांचा असून इतर प्रश्नांना समान १६ गुण आहेत.
 (४) इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अधिकृत समजावी.

१. खालील विधाने चूक किंवा बरोबर ते सकारण लिहा.

२०

- (१) पुढील वर्षाचे अंदाजपत्रक हे विशेष सर्वसाधारण सभा मंजूर करू शकते.
- (२) लेखापरीक्षकाच्या कामामध्ये ईडीपी अंकेक्षण उपयुक्त नाही.
- (३) लेखापरीक्षकाने फक्त गणिती अचूकता पाहिली पाहिजे.
- (४) AAS-15 हा लेखापरीक्षण नमुना आहे.
- (५) अंकेक्षण कार्यक्रम हा अंकेक्षण नियोजनाचा भाग आहे.
- (६) लेखापरीक्षकाचा मुख्य उद्देश हा सर्व अफरातफर व चुका शोधणे असा आहे.
- (७) अंतर्गत तपासणीमुळे चुका व अफरातफरी पूर्णपणे निदर्शनास येतात.
- (८) मूल्यांकन व सत्यापन या दोन्ही प्रक्रिया सारख्याच आहेत.
- (९) प्रमाणनाद्वारे संस्थेच्या सर्व प्रकारच्या व्यवहारांची तपासणी होते.
- (१०) सहकारी संस्थेच्या दैनिक कामकाजाची चौकशी करण्याचा निबंधकास अधिकार आहे.

२. प्रमाणित लेखापरीक्षण धोरणे सविस्तरपणे लिहा.

१६

३. थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

१६

- (१) संगणकीकृत अंकेक्षणातील मर्यादा
- (२) लेखापरीक्षण अहवालाचे महत्त्व
- (३) झीज आकारण्याचे प्रकार
- (४) गुंतवणूक खरेदी
- (५) अंकेक्षण कामकाजाची कागदपत्रे
- (६) विशेष लेखापरीक्षण

४. फरक स्पष्ट करा. (कोणतेही चार)

१६

- (१) महसुली उत्पन्न व भांडवली उत्पन्न
- (२) दृश्य संपत्ती व अदृश्य संपत्ती
- (३) सत्यापन व मूल्यांकन
- (४) पुनर्लेखापरीक्षण व चाचणी लेखापरीक्षण
- (५) लेखापरीक्षण अहवाल व विशेष अहवाल
- (६) संशयित कर्ज व बुडीत कर्ज

५. सहकारी लेखापरीक्षणाची व्याप्ती स्पष्ट करून लेखापरीक्षणाचे फायदे सांगा. १६
६. सहकारी संस्थांची ऑडिट फी व लेखापरीक्षण वर्गवारी बाबतच्या तरतुदी स्पष्ट करा. १६
७. अंतर्गत नियंत्रण म्हणजे काय ? अंतर्गत नियंत्रणाचे फायदे व तोटे थोडक्यात स्पष्ट करा. १६
८. सहकारी संस्थेच्या लेखापरीक्षकाचे हक्क, कर्तव्य व जबाबदाऱ्या काय आहेत ? १६
-

GOVERNMENT DIPLOMA IN CO-OPERATION AND ACCOUNTANCY

Friday, 26th May 2017

(Time : 2.00 p.m. to 5.00 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

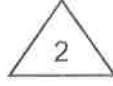
HISTORY, PRINCIPAL AND MANAGEMENT IN CO-OPERATION

PAPER - IV

(Version – English and Marathi)

- N. B. :** (1) Attempt any five questions.
(2) All questions carry equal marks.
(3) English version shall be considered as authentic.

-
1. **What is meant by Co-operation ? Explain the principles and its importance.** 20
 2. **The role of Multistate Co-operative Act, 1984 is very important in the development of Co-operative movement. Explain.** 20
 3. **The role of various committees are very important in Co-operation. Explain the recommendation of following committee.**
 - (a) Gorwala Committee 10
 - (b) All India Rural Credit Review Committee 10
 4. **Write short notes. (any four)** 20
 - (a) Maclagan Committee
 - (b) Vaikunth Mehata Institute of Co-operative Management
 - (c) CRAFTICARD Committee
 - (d) Taluka Co-operative Supervision Union
 - (e) National Co-operative Development Corporation
 5. **Importance of main role of Maharashtra State Co-operative Bank as to Apex Co-operative Bank.** 20
 6. (a) Explain the recommendations of Vaidyanathan Committee for the future economic policies of farmers. 10
(b) Important role of Maharashtra Khadi and Village Industries Board. 10
 7. **Registrar is friend, philosopher and guide of the Co-operative Societies. Explain the details.** 20
 8. (a) Education and training is important in Co-operation with the knowledge of Co-operative Act. Explain the details. 10
(b) Critically asses the performance of the Maharashtra Cotton Monopoly Procurement Scheme. 10
-

मराठी रूपांतर

सहकाराचा इतिहास, तत्त्वे आणि व्यवस्थापन

पेपर — ४

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) इंग्रजी माध्यमातील प्रश्नपत्रिका अधिकृत समजावी.

-
१. सहकार म्हणजे काय ? सहकाराची तत्त्वे स्पष्ट करून महत्त्व सांगा. २०
२. भारतातील सहकार चळवळीच्या विकासामध्ये बहुराज्य सहकार कायदा, १९८४ महत्त्वाची भूमिका बजावतो. स्पष्ट करा. २०
३. सहकार चळवळीच्या गतीमान विकासासाठी नेमलेल्या समित्यांची भूमिका महत्त्वाची मानली जाते. यासंदर्भात खालील समित्यांच्या सूचना स्पष्ट करा.
- (अ) गोरवाल समिती १०
(ब) अखिल भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पहाणी समिती १०
४. टिपा लिहा. (कोणतेही चार) २०
- (अ) मॅक्लॅगन समिती
(ब) वैकुंठ मेहता सहकारी प्रशिक्षण संस्था
(क) क्रॉफिकार्ड समिती
(ड) तालुका सहकारी निरीक्षण संघ
(इ) राष्ट्रीय सहकारी विकास मंडळ
५. राज्यातील शिखर बँक म्हणून राज्य सहकारी बँकेची सहकार चळवळीतील भूमिका स्पष्ट करा. २०
६. (अ) शेतकऱ्यांच्या आर्थिक प्रगतीसंदर्भात वैद्यनाथन समितीने सुचविलेल्या योजनांचे स्पष्टीकरण करा. १०
(ब) महाराष्ट्र खादी व ग्रामोद्योग मंडळाची कार्यपद्धती स्पष्ट करा. १०
७. सहकारी संस्थांच्या निबंधकाला मित्र, तत्त्ववेत्ता व मार्गदर्शक समजले जाते. यासंदर्भात निबंधकाची भूमिका स्पष्ट करा. २०
८. (अ) सहकारी कायद्याच्या ज्ञानाबरोबरच सहकाराचे प्रशिक्षण व शिक्षण महत्त्वाचे आहे. आपले मत सांगा. १०
(ब) महाराष्ट्र एकाधिकार कापूस खरेदी योजनेचे मूल्यांकन करा. १०

GOVERNMENT DIPLOMA IN CO-OPERATION AND ACCOUNTANCY

Saturday, 27th May 2017

(Time : 10.00 a.m. to 1.00 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

CO-OPERATIVE LAW AND OTHER LAWS

PAPER - V

(Version – English and Marathi)

- N. B. :** (1) From Part-I, question No. 1 is compulsory.
(2) Solve any three questions, excluding question No. 1 from Part I.
(3) All four questions from Part-II compulsory.
(4) English version shall be considered as authentic.
(5) Question No. 1 carries 18 marks and all other questions from Part-I carry 14 marks each.
(6) Questions from Part-II carry 20 marks each.

PART - I

1. (A) Fill in the blanks.

6

- (1) The Returning Officer declares the result of contested election in the Form No.
- (2) The word ' Co-operative ' cannot be used without prior permission as per the provision of Section of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.
- (3) An appeal is filed against rejection of nomination paper at election under Section of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.
- (4) Arbitrator is appointed for Multistate Co-operative Societies as per Section of Multistate Co-operative Societies Act, 2002.
- (5) Registrar give direction to frame regulation as per Section of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.
- (6) The Society cannot distribute dividend more than per cent as per the provisions of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.

(B) State True or False.

6

- (1) The elections of all the Co-operative Societies are to be held by the State Co-operative Election Authority.
- (2) Self help groups need not be registered by the Registrar.
- (3) Dispute between Member and Society is referred to the Registrar.
- (4) Every Society shall within a period of 4 months after close of financial year get its books of accounts audited.
- (5) The Registrar can give three months extension to hold the Annual General Body Meeting.
- (6) The company registered as per provisions of Indian Companies Act, 1956 cannot become Member of a Co-operative Society.

[P. T. O.]

(C) Match the following :

' A '

' B '

(1) Reserve Fund	(a) Section 24-A
(2) Motion of no confidence	(b) Section 2 (13)
(3) Federal Society	(c) First proviso of Section 81 (5-B)
(4) Specific report of Audit	(d) Section 66
(5) Test Audit	(e) Section 73 ID
(6) Co-operative education and training	(f) Section 81 (3) (c)

2. As per the provisions of Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960, explain the following terms.- 14

- (1) Restrictions on holding of shares.
- (2) Liquidator.
- (3) Expulsion of member.
- (4) Co-operative education and training.

3. (a) State the salient features of Multistate Co-operative Societies Act, 2002. 7

(b) Explain the procedure for amendment of byelaws. 7

4. (a) Explain the procedure for 'No Confidence Motion.' 7

(b) Define member. State types of member. 7

Explain concept of Active Member and Non-Active Member under the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.

5. (a) Enumerate Societies in Type 'D'. State procedure of election of 'D' Type Societies under Maharashtra Co-operative Societies (election to Committee) Rules, 2014. 7

(b) Under which circumstances an Administrator is appointed on an insured Co-operative Bank as per the provisions of Section 110-A of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960. 7

PART - II

6. Write short notes. (any five) 20

- (1) Duties and responsibilities of money lender.
- (2) The warehouse receipt.
- (3) MSAMB
- (4) Information Technology Act, 2000.
- (5) Misappropriation of Property.
- (6) Annual returns
- (7) Grant of money lender's license.
- (8) Criminal breach of trust.

7. Describe the following. (any five)

- (1) Salient Features of Maharashtra Debt Relief Act, 1975.
 - (2) What are the provisions of Direct marketing and Private markets as per the Maharashtra Agricultural Produce Marketing (Development and Regulation) Act, 1963 and rules thereunder.
 - (3) Rights and duties of members of housing Societies.
 - (4) Explain different types of mortgages.
 - (5) Principles of natural justice.
 - (6) Registrar's power to seize records.
 - (7) Procedure for enquiry or summary inspection of record of money lender.
 - (8) Describe valid contract as per the Indian Contract Act, 1912.
-

मराठी रूपांतर
सहकारी कायदा व इतर कायदे
पेपर — ५

- सूचना : (१) विभाग-१ मधील प्रश्न क्रमांक १ आवश्यक.
(२) विभाग-१ मधील प्रश्न क्रमांक १ व्यतिरिक्त इतर कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत.
(३) विभाग-२ मधील दोन्ही प्रश्न आवश्यक.
(४) इंग्रजी भाषेतील प्रश्नपत्रिका अधिकृत समजावी.
(५) प्रश्न क्रमांक १ ला १८ गुण असून विभाग-१ मधील इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी १४ गुण आहेत.
(६) विभाग-२ मधील प्रश्नांना प्रत्येकी २० गुण आहेत.

विभाग — १

१. (अ) रिकाम्या जागा भरा.

६

- (१) निवडणूक निर्णय अधिकारी निवडणुकीचा निकाल नमुना क्रमांक मध्ये जाहीर करतात.
(२) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० मधील तरतुदीनुसार कलम नुसार 'सहकार' या शब्दाचा वापर पूर्वपरवानगीशिवाय करता येणार नाही.
(३) निवडणूक नामनिर्देशनपत्र नाकारल्यानंतर महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम खाली अपील करता येते.
(४) बहुराज्यीय सहकारी संस्था अधिनियम, २००२ चे कलम अन्वये बहुराज्यीय सहकारी संस्था करिता लवाद नेमता येतो.
(५) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम मधील तरतुदीनुसार निबंधकास विनियम तयार करण्यासाठी निर्देश देण्याचे अधिकार आहेत.
(६) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० नुसार नोंदविण्यात आलेली सहकारी संस्था टक्क्यांपेक्षा अधिक दराने लाभांश वितरीत करू शकत नाही.

(ब) बरोबर अथवा चूक लिहा.

६

- (१) सर्व सहकारी संस्थांच्या निवडणुकांचे आयोजन राज्य सहकारी निवडणूक प्राधिकरण यांच्यामार्फत करण्यात येते.
(२) बचत गटांची नोंदणी निबंधकाकडे करण्याची आवश्यकता नाही.
(३) संस्था आणि सभासद यांचेमधील विवाद निबंधकाकडे दाखल करता येतो.
(४) प्रत्येक संस्थेने वित्तीय वर्ष समाप्त झाल्यापासून चार महिन्यांच्या कालावधीत आपले लेखापरीक्षण पूर्ण करून घेतले पाहिजे.
(५) निबंधक वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या आयोजनासाठी तीन महिन्यांची मुदतवाढ देऊ शकतात.
(६) भारतीय कंपनी कायदा, १९५६ च्या तरतुदीनुसार नोंदलेली कंपनी सहकारी संस्थेची सभासद होऊ शकत नाही.

(क) जोड्या जुळवा.

‘अ’

‘ब’

(१) राखीव निधी	(अ) कलम २६
(२) अविश्वास प्रस्ताव	(ब) कलम २ (१३)
(३) संघीय संस्था	(क) कलम ८१ (५ ब) चे पहिले परंतुक
(४) विनिर्दिष्ट अहवाल	(ड) कलम ६६
(५) चाचणी लेखापरीक्षण	(ई) कलम ७३ आयडी
(६) सभासद शिक्षण व प्रशिक्षण	(फ) कलम ८१ (३) (क)

२. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० मधील तरतुदीनुसार पुढील संज्ञा स्पष्ट करा.

१४

- (१) भाग धारणावरील निर्बंध
- (२) परिसमापक
- (३) सभासदाची हकालपट्टी
- (४) सहकार शिक्षण व प्रशिक्षण

३. (अ) बहुराज्यीय सहकारी संस्था अधिनियम, २००२ मधील महत्त्वाच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

७

(ब) उपविधी दुरुस्ती संबंधाने कार्यपद्धतीचे वर्णन करा.

७

४. (अ) अविश्वास ठराव संबंधाने कार्यपद्धती विशद करा.

७

(ब) सभासदाची व्याख्या द्या. सभासदांचे प्रकार सांगा. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० मधील ‘क्रियाशील सभासद’ व ‘अक्रियाशील सभासद’ संज्ञा स्पष्ट करा.

७

५. (अ) महाराष्ट्र सहकारी संस्था (समितीची निवडणूक) नियम २०१४ मधील तरतुदीनुसार ‘ड’ वर्गातील संस्था नमूद करा. ‘ड’ वर्गातील संस्थांच्या निवडणुकीची पद्धत विशद करा.

७

(ब) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ११०-अ अन्वये इन्शुअर्ड सहकारी बँकेवर प्रशासकाची नियुक्ती कोणत्या परिस्थितीत करण्यात येते.

७

विभाग — २

६. थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही पाच)

२०

- (१) परवानाधारक सावकाराची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या
- (२) वखार पावती
- (३) महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ
- (४) माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २०००
- (५) मालमत्तेची अफरातफर
- (६) वार्षिक प्रपत्रे
- (७) सावकारी अनुज्ञप्ती
- (८) क्रिमिनल ब्रिच ऑफ ट्रस्ट

७. थोडक्यात लिहा. (कोणतेही पाच)

- (१) महाराष्ट्र कर्ज निवारण अधिनियम, १९७५ च्या प्रमुख तरतुदी.
 - (२) थेट पणन आणि खाजगी बाजार यासाठी महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व नियमन) अधिनियम, १९६३ व त्याखालील नियमामध्ये कोणत्या तरतुदी केलेल्या आहेत ?
 - (३) सहकारी गृहनिर्माण संस्थेच्या सभासदाचे अधिकार व कर्तव्ये.
 - (४) गहाणखताचे प्रकार नमूद करा.
 - (५) नैसर्गिक न्याय तत्त्वे.
 - (६) अभिलेख जप्त करण्याचा निबंधकाचा अधिकार.
 - (७) सावकाराकडील अभिलेख्यांची संक्षिप्त चौकशी करण्याची कार्यपद्धती विशद करा.
 - (८) भारतीय करार कायदा, १९१२ नुसार वैध करार म्हणजे काय ?
-

GOVERNMENT DIPLOMA IN CO-OPERATION AND ACCOUNTANCY

Saturday, 27th May 2017

(Time : 2.00 p.m. to 5.00 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

CO-OPERATIVE BANKING AND CREDIT SOCIETIES

PAPER - VI

(Version – English and Marathi)

- N. B. :** (1) Attempt all questions.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) English version shall be considered as authentic.

1. (A) What do the following abbreviations stands for. 5

- (1) I M F
- (2) N C D C
- (3) C R R
- (4) I C I C I
- (5) N A B A R D

(B) Fill in the blanks. 5

- (1) is a present Governor of Reserve Bank of India.
- (2) Nationalisation of 14 Commercial Bank takes place on
- (3) Loan holder is of Banks.
- (4) Banking Regulation Act, 1949 was made applicable on to Co-operative Banks.
- (5) is a year of establishment of State Bank of India.

(C) State with reasons whether the following statements are True or False. 10

- (1) Primary Credit Co-operative Societies are working at Taluka level.
- (2) Reserve Bank of India directly transacting with people.
- (3) Promissory Notes is an Negotiable Instrument.
- (4) Urban Co-operative Banks provides finance to agricultural sector.
- (5) Regional Rural Bank is a joint stock company.

2. Write short notes in about 50 words each. (any four) 20

- (1) Banker – Customer Relationship
- (2) Functions of Bank
- (3) Negotiable Instrument
- (4) Objectives of Regional Rural Banks
- (5) Audit – Importance and need
- (6) Unit Trust of India

[P. T. O.]

3. Answer in 150 words each. (any three)**30**

- (1) Explain the importance of Information Technology in Banking.
- (2) Explain role of Co-operative Bank in Indian economy.
- (3) State the importance and functions of Regional Rural Banks.
- (4) Explain the important provision of the Banking Regulation Act, 1965 as applicable to Co-operative Banks.
- (5) Explain the objective, roll and functions of Co-operative Credit Societies.

4. Answer in 500 words each. (any two)**30**

- (1) Explain the various functions of Reserve Bank of India.
 - (2) What is a Non Performing Assets (NPA) ? Explain the various possible ways to manage NPA's.
 - (3) Explain the institutional and non-institutional agricultural credit sources.
-

मराठी रूपांतर

को-ऑपरेटिव्ह बँकिंग अँड क्रेडिट सोसायटीज्

पेपर — ६

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
 (२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 (३) इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अधिकृत समजावी.

१. (अ) पुढील संक्षिप्त रूपे पूर्ण स्वरूपात लिहा. ५
- (१) आय एम एफ
 (२) एन सी डी सी
 (३) सी आर आर
 (४) आय सी आय सी आय
 (५) एन ए बी ए आर डी (नाबार्ड)
- (ब) रिकाम्या जागा भरा. ५
- (१) श्री. हे सध्या रिझर्व बँक ऑफ इंडियाचे गव्हर्नर आहेत.
 (२) १४ व्यापारी बँकांचे राष्ट्रीयीकरण या वर्षामध्ये झाले.
 (३) कर्जदार हा बँकेचा असतो.
 (४) बँकिंग रेग्युलेशन ॲक्ट, १९४९ सहकारी बँकांना साली लागू झाला.
 (५) स्टेट बँक ऑफ इंडिया या वर्षी स्थापन झाली.
- (क) खालील विधाने चूक की बरोबर सकारण सांगा. १०
- (१) प्राथमिक सहकारी पतपुरवठा संस्था तालुका पातळीवर असतात.
 (२) रिझर्व बँक ऑफ इंडिया लोकांशी प्रत्यक्ष व्यवहार करते.
 (३) वचनपत्र चलनक्षम दस्तऐवज आहे.
 (४) नागरी सहकारी बँक शेतीला कर्जपुरवठा करते.
 (५) प्रादेशिक ग्रामीण बँक ही एक जॉइन्ट स्टॉक कंपनी आहे.
२. प्रत्येकी ५० शब्दांत टिपा लिहा. (कोणतेही चार) २०
- (१) बँक - ग्राहक परस्पर संबंध
 (२) बँकेची कार्ये
 (३) चलनक्षम दस्तऐवज
 (४) प्रादेशिक ग्रामीण बँकांचे उद्देश
 (५) लेखापरीक्षण - महत्त्व व गरज
 (६) यु टी आय

३. प्रत्येकी १५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

३०

- (१) माहिती तंत्रज्ञानाचे बँक क्षेत्रातील महत्त्व स्पष्ट करा.
- (२) भारतीय अर्थव्यवस्थेत सहकारी बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (३) प्रादेशिक ग्रामीण बँकांचे कार्ये व महत्त्व लिहा.
- (४) सहकारी बँकांना लागू असणाऱ्या १९६५ च्या बँकिंग नियमन कायद्याच्या महत्त्वाच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- (५) सहकारी पतसंस्थांचे उद्देश, भूमिका व कार्ये स्पष्ट करा.

४. प्रत्येकी ५०० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

३०

- (१) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची विविध कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
 - (२) निष्क्रिय मालमत्ता म्हणजे काय ? निष्क्रिय मालमत्तेचे व्यवस्थापन करण्यासाठीचे विविध मार्ग स्पष्ट करा.
 - (३) कृषि पतपुरवठ्याचे संस्थात्मक व बिगरसंस्थात्मक मार्ग स्पष्ट करा.
-